

Terugblik mini-symposium Sport in the City

stimuleringsfonds creatieve industrie

architectuur vormgeving e-cultuur

groothandelsgebouw
unit c 5.071
weena 723
nl 3013 am rotterdam

p.o. box 29066
nl - 3001 gb rotterdam

t: +31(O)10 - 436 16 00
f: +31(O)10 - 436 06 39
info@stimuleringsfonds.nl

kvk rotterdam: 41133717
bank: ing 67.13.48.426

Op 20 juni organiseerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie het minisymposium 'Sport in the City' in Nieuw Welgelegen, een multifunctionele (sport, onderwijs en wijkcentrum) accommodatie nabij station Utrecht Centraal. Aanleiding was het ontwerpend onderzoek van planoloog Vincent Kompier en stedenbouwkundige Daniel Casas Valle in Lay-out #22.

Zij onderzochten in vijf steden (Berlijn, Kopenhagen, Porto, Valencia en Amsterdam) inspirerende voorbeelden van sportvoorzieningen in. De onderzochte voorbeelden zijn niet alleen goede sportvoorzieningen, maar ook aantrekkelijke ontmoetingsplekken voor de wijk. Daarnaast wordt sport ingezet om de aantrekkelijkheid van de stad te vergroten.

Internationaal

Veel sportfaciliteiten zijn onaantrekkelijk voor jongeren. In Kopenhagen proberen ze tienermeisjes letterlijk tot beweging te verleiden met slogans als "Natuurlijk is de bus sneller, maar lopend is de kans op een flirt groter." Met het Plug N Play project stimuleert de stad Kopenhagen haar inwoners om te bewegen, simpelweg door sportfaciliteiten toegankelijk te maken. Kompier: "Het sportterrein van Plug N Play is gerealiseerd nog voordat de geplande woonwijk is gebouwd. De gebruiker betaalt eventuele verlichting op de velden ter plekke via een betaalsysteem. Laagdrempelig en energiezuinig." In Lissabon wordt via recreatief fietsen de fiets als vervoermiddel gestimuleerd. De voorbeelden in Valencia (La Petxina) en Kopenhagen (Matrikel no.8) zijn mede succesvol door een langere termijn commitment van gemeenten en betrokken verenigingen.

Verschillende ontwerpers/onderzoekers presenteren recent onderzoek op het vlak van bewegen, sport, stadsontwikkeling en stedenbouw.

Trends

Thijs van Bijsterveld (Shift A+U) licht kort zijn onderzoek 'Studio Sport - Sport als ruimtelijke opgave' toe over de inpassing van sport in de stad en schetst een historische context van het sportbeleid. "In de jaren vijftig en zestig komt sport op als recreatieve bezigheid en bloeit het verenigingsleven eromheen. Door een toename in vrije tijd en bestedingsmogelijkheden groeit de sportparticipatie. Maar in de jaren tachtig neemt het individuele sporten toe en worden commerciële recreatieve sportvoorzieningen als fitnesscentra en zwemparadijzen populair." Van Bijsterveld ziet dat in de jaren negentig topsport onderdeel wordt van het sportbeleid, sport een middel voor stadspromotie en dat straatsporten als Panna en skaten aan populariteit winnen. Sport verandert van het georganiseerde verenigingsleven via een geïndividualiseerde sportbeleving naar een life-style.

Van Bijsterveld: "Sport is onderdeel van de zap-cultuur en differentieert: er zijn meer soorten sport en men is minder lang verbonden aan één sport."

Roland Draaijer van NOC/NSF herkent dit: "Negentig procent van de basisschoolleerlingen sport in verenigingsverband, maar daarna stort het in." De ruimtelijke vertaling van deze ontwikkeling ziet Van Bijsterveld in het meervoudig gebruik van locaties, precies zoals de voorbeelden uit het onderzoek van Kompier en Casas Valle.

Meervoudig gebruik

Door flexibeler om te gaan met bestaande maatvoering van velden, zodat functies kunnen worden gecombineerd, verbetert de bruikbaarheid van faciliteiten. Een intensiever en geïntegreerd gebruik wordt gezien als een oplossing. Maar ook meervoudig gebruik van open ruimtes in de stad bieden mogelijkheden, zoals het ontwerpvoorstel van A+U voor het Binnenrotteplein (marktlocatie) of Skatepark Westblaak (middenberm verkeersader) in Rotterdam laat zien.

Gesloten bastion

"Bij de aanleg van sportfaciliteiten werd lange tijd gekozen voor het nabootsen van een natuurlijke omgeving, als ontsnapping aan de drukte van de stad. Resultaat is dat de meeste sportfaciliteiten groen omzoomd tot een gesloten bastion zijn geworden," zegt Mathijs Dijkstra van MD Landschapsarchitecten. Hij pleit in zijn onderzoek 'De Gezonde Stad' voor fundamentele aanpassingen aan het stedelijk netwerk die het fietsen en lopen aantrekkelijker maken. Vooral voor dertigers en veertigers is meer beweging essentieel. "Gezondheid is een bindend thema voor ruimtelijk beleid," aldus Dijkstra. De inrichting van de openbare ruimte kan dwingen tot dagelijkse fysieke beweging. Dit kan in een actief voetgangers- of fietsbeleid in combinatie met ruimtelijk beleid worden ontwikkeld. En het levert directe 'bewegingswinst' op die ruimschoots opweegt tegen een uurtje sportschool of fitness per week. Om sport daadwerkelijk ruimtelijk succesvol te integreren is een langdurige inzet van beleid noodzakelijk, zoals de voorbeelden in Kopenhagen en Valencia illustreren. De landschapsarchitect vindt het belangrijk dat sportfaciliteiten zich letterlijk en figuurlijk openen richting de stad. Het verbeteren van fiets en looproutes in de stad leiden volgens hem tot meer dagelijkse fysieke beweging. Ruimte speelt in die zin een essentiële rol voor de gezondheid.

Gesloten bastion

Stefan Bendiks onderstreept het belang van aandacht voor de fietsinfrastructuur. "Fietsen is eigenlijk de meest beoefende sport in Nederland. Al die ideeën over meer bewegen zouden al goed werken als we alleen de fietsinfrastructuur zouden verbeteren." Met 35.000 km aan fietspaden ziet hij in Nederland veel mogelijkheden voor de recreatieve fietser, maar de dagelijkse fietser wordt niet gestimuleerd. Amsterdam heeft zelfs een fietsprobleem, omdat er meer fietsen zijn dan de parkeermogelijkheden in de stad aankan, meent Bendiks.

Restpost

Sportvoorzieningen zijn voor de meeste stadsbesturen van ondergeschikt belang. "Een belangrijk probleem in de planning van sportvoorzieningen is dat het wordt gezien als restpost of slecht renderende grond," vat Jelle Zwart van de gemeente Groningen de beperkte invloed van sport in de stadsbesluitvorming samen. "Sportspecialisten zitten bij gemeenten nooit aan tafel als het gaat om stadsplanning." Bij Vinexwijken zijn sportfaciliteiten soms niet eens mee ontworpen of blijken ze de hekkensluiters op begrotingen. Volgens Maartje Kunen van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen is het een uitdaging om de verschillende visies op sport op een lijn te krijgen. "Sporters zijn doeners; ontwerpers denken in concepten en een stip aan de horizon. Bij het plannen van faciliteiten is het een kunst elkaars taal te verstaan."

Commerciële partijen

Samenwerking met commerciële partijen zijn internationaal gevarieerd. Zo is de Barclays sponsoring van fietsen en fietsverdeelpunten in Londen zichtbaar via het gebruik van de Barclays-kleuren. In Nederland verkiezen merken als Nike en Red Bull festivals en andere tijdelijke evenementen boven sponsoring van permanente locaties. De kans op imago schade bij incidenten op een permanente locatie speelt daarbij een beslissende rol.

Conclusie

Er zijn veel ruimtelijke oplossingen om sport onder te brengen in de stad. Koppel sport aan voorzieningen, zoals die voor cultuur. Vanuit de zaal werd gewezen op het pleidooi van Joan Busquets voor een Renaissance van de openbare ruimte. Opnieuw aandacht voor diverse sport-spel en gebruiksmogelijkheden in de stad maakt het leven in de stad aantrekkelijker en bovendien gezonder. Daniel Casas Valle: "De grootste uitdaging ligt in het bij elkaar brengen van de werelden van sport en ruimte, als onderdeel van de multifunctionele stad. Als dat met wederzijdse respect en met een gezonde uitdaging wordt opgepakt kan dat een positieve impuls geven, voor zowel de sport en voor de stad. Kopenhagen en Valencia laten elk op eigen wijze zien dat bij langdurige inspanning en integratie van sport en ruimte dit veel oplevert voor de sporters en stadsbewoners."

